

Antón Costas

La desaparició del centre polític

Un dels efectes inesperats de la crisi financera i econòmica està sent la desaparició del centre polític. Sense anar més lluny, ho estem veient en el cas de Catalunya i Espanya. Des de la transició el centredreta representat a Catalunya per CiU i el centreesquerra representat a Catalunya pel PSC i a Espanya pel PSOE donaven estabilitat a la vida política catalana i espanyola. Ara, la crisi els ha dinamitat. En el seu lloc, estem veient un procés de centrifugació cap als extrems, de polarització, que genera inestabilitat política.

Però no som estranys. Aquesta mateixa polarització està passant en la majoria de les societats desenvolupades: als Estats Units, el Regne Unit, Alemanya, Àustria, Finlàndia, Irlanda, Grècia o França.

Quines conseqüències pot tenir la desaparició del centre polític? Dos efectes importants. Un sobre el funcionament de la democràcia. Un altre sobre la qualitat de les polítiques públiques.

La desaparició d'un partit polític no hauria de ser un problema per a la democràcia si un altre ve ràpid a ocupar el seu forat. En una economia de mercat competitiva la fallida d'un proveïdor d'un producte no acostuma a ser perjudicial per als consumidors en la mesura que un altre proveïdor ve de pressa a ocupar el seu lloc. Però el mercat de la política no funciona com un mercat de béns. Les preferències polítiques dels votants no són equivalents als seus gustos com a consumidors. Estan més arrelades en les nostres emocions i preferències ideològiques profundes. Són metapreferències més que gustos. El seu canvi és traumàtic. Per això quan un partit de centre desapareix molts votants decideixen no jugar, abstenir-se o votar en blanc.

Quan el centre polític desapareix el funcionament de la democràcia s'assembla a un partit de futbol en què els entrenadors han decidit que l'estratègia sigui bombar

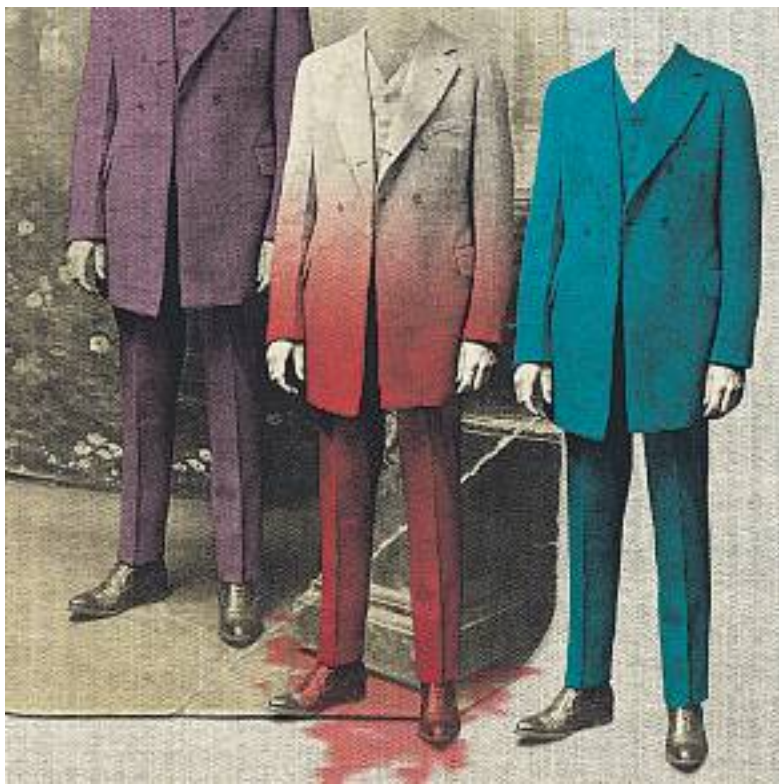
A. COSTAS, catedràtic d'Economia de la Universitat de Barcelona

pilotes d'una defensa a l'altra. S'obliden dels jugadors que queden al centre del camp. Sorgeix una democràcia de ping-pong.

L'altra conseqüència és sobre la qualitat de les polítiques. La democràcia funciona bé quan les polítiques responen al major nombre de preferències socials. És a dir, al bé comú. És així quan hi ha un Govern i una oposició forta amb capacitat d'alternativa. Això fa que Govern i oposició dialoguin i les polítiques responguin a l'inte-

No estem necessàriament abocats a la bipolarització i a la inestabilitat; el votant de centre continua aquí

rès general. La desaparició del centre polític fa que es perdi aquella col·laboració i la política es polaritzi. Apareixen llavors polítiques econòmiques i socials molt esbiaixades, que responen a l'interès i preferències dels Governos de torn més que al bé comú. Per això la desaparició del centre no és una bona notícia ni per a la democràcia ni per a les polítiques.



JOSEP PULIDO

Què és el que provoca aquesta desaparició del centre polític? Fonamentalment el malestar amb la gestió que els dos partits de centre –els conservadors de dreta i els socialdemòcrates d'esquerra– han fet primer de la globalització i més tard de la crisi. La caiguda de la renda de les llars que des dels anys noranta s'ha produït com a resultat d'aquesta mala gestió és un fenomen social i polític de primera magnitud.

Quan la indignació social amb el deteriorament de les condicions de vida i la pèrdua d'oportunitats va saltar al carrer, els partits de centre es van radicalitzar. És el cas del Partit Laborista britànic amb Jeremy Corbyn i, als Estats Units, els del Partit Republicà amb Donald Trump i del demòcrata amb Bernie Sanders. En el nostre cas ha passat amb CDC i el PSOE. Recordo la resposta que el principal líder d'un d'aquests partits em va donar quan li vaig preguntar si no tenia por que el seu partit perdés l'espai de centre. Em va contestar que ara "la centralitat política estava al carrer" i que ell volia que el seu partit fos la via d'aquesta nova centralitat. Em fa l'efecte que la radicalització de CDC i del PSOE respon més a les preferències ideològiques dels seus militants i els seus líders que a la petició dels seus votants.

És definitiva la desaparició del centre polític a Espanya? Estem abocats a la bipolarització i a la inestabilitat? No necessàriament. On han sorgit líders capaços de reposicionar els seus partits cap al centre estan guanyant suport. És el cas d'Iñigo Urkullu amb la seva proposta centrista, després de l'experiment independentista del president Ibarretxe, que va radicalitzar el PNB. O d'Alberto Núñez Feijóo, que ha fet una oferta centrista capaç de guanyar més del 47% del vot a Galícia. Aquestes experiències estan dient que el votant de centre continua aquí. Però que recuperar-lo exigeix un discurs i unes polítiques socials i econòmiques pragmàtiques i viables que facin front a la desigualtat i a la pèrdua d'oportunitats.●

Pilar Rahola



Terrasses

Ha estat el gran Miquel Milà, alma màter de l'interiorisme català, qui ha posat la rúbrica al tema. "Les terrasses són la sala d'estar de la ciutat", ha proclamat, gairebé sense despenjar-se, i amb aquella afirmació tan solemne i bonica s'ha donat per constituïda la comissió ciutadana, inspirada pel Gremi de Restauradors, que intentarà reflexionar sobre aquest complex triangle urbà: ciutat, terrasses i veïnat, tres vèrtexs d'un delicat i sovint fallit equilibri.

A la sala on ens han convocat, gent que hi té molt a dir, des de gestors solvents com en Xavier Casas, interioristes com Estrella Saliotti o Lázaro Rosa-Violán, arquitectes com Beth Galí, Benedetta Tagliabue o Silvia Farriol, advocades de la categoria de la Montserrat Pinyol, dissenyadors com en Josep Maria Milà o Javier Mariscal, l'economista Gonzalo Bernardos, experts en accessibilitat com Pilar Díaz o Josep Esteba, i el grup de la canallesca literàrio-periodística, amb en Xavier Sardà, l'Eduard Voltas, la Isabel-Clara Simó, la Maria Favà, servidora i en Daniel Domenjó, que serà el cronista de les sessions. Acompanyant tot l'embolic, dos regidors socialistes de l'Ajuntament, Montserrat Ballarín, responsable de mercats, i Daniel Mòdol, recentment cèlebre pel seu declarat amor a la Sagrada Família. A partir d'aquí, unes setmanes de ponències, reflexió i de-

Les terrasses, ànimes de la ciutat viscuda al carrer, vertebrat amb el diàleg, el relax i la pausa

bat amb la intenció d'ajudar a pensar com garantir la convivència entre terrasses, vianants, veïns i la resta de fauna que competeix per dominar el carrer. És a dir, intentar trobar el manual perquè tots tinguin el seu lloc i cap no incomodi l'altre. I, de passada, intentar resoldre l'embolic que l'actual Ajuntament ha creat, amb l'aplicació salvatge de les ordenances vigents.

Més enllà de les reflexions que vindran, i que s'auguren intenses atesa la transversalitat dels ponents, el més extraordinari de la iniciativa del Gremi és la invitació a pensar la ciutat, entesa com un caos ordenat, un vi-driòlic i endiablats joc d'equilibris que, quan aconsegueix controlar-se, crea esplèndids espais de convivència. Entre ells, les terrasses, aquestes meravelloses terrasses mediterrànies, autèntiques ànimes de la ciutat viscuda al carrer, vertebrat amb el diàleg, el relax i la pausa. Per descomptat, on hi ha terrasses hi ha d'haver absència de conflicte, i és allà, en el punt de frec, on cal escriure un manual de comportament que garanteixi els límits. Però el que no és discutible és l'extraordinària humanitat que bateja en aquests salons guanyats al carrer, on fonem els rellotges, relaxem el cos i donem llibertat a la mirada. A les terrasses li regalem un parèntesi a la pressa, i amb aquesta pausa indolent, amb aquest temps guanyat, la ciutat es dona un respir.

El cantautor Quintín Cabrera ens va ensenyar que la ciutat és un llibre que es llegeix amb els peus. Cert, però també és una terrassa que s'engrandeix amb la pausa.●

Jordi Llavina

Un crim de lesa pàtria

La Secció Filològica de l'IEC publicarà aviat una nova normativa de la llengua, revisada a consciència. N'ha transcendit alguna cosa, per via del sensacionalisme en línia: la referida a l'epidermis de la gramàtica, que és l'ortografia. El que sembla que ha produït més gratera en molts il·lustres patriotes (tant és si escriuen acceptablement amb les mans o manifestament amb els peus) ha sigut la dràstica reducció dels accents diacrítics: això és, aquells que es fan servir –aviat, "es feien servir"– per distingir dues paraules que s'escriuen exactament igual. M'agradaria tant poder examinar, com faig amb els meus alumnes, molts dels que han posat el crit al cel per aquest crim de lesa pàtria perpetrat per la Filològica! Estic convençut que, de la interminable

corrua de diacrítics que tenim –aviat, "que teniem"–, se'n saben la meitat, si hi arriben! El que passa és que aprendre aquesta meitat els devia costar Déu i ajut –jo ja faria *Deu i ajut*–, i és per això que deuen voler que els que ara aprenen a escriure el català es facin repicar exactament com ells quan els va tocar de memoritzar-ne la llista (encara que només fos la meitat).

En la meua etapa d'estudiant de Filologia, vaig tenir el privilegi de gaudir del magisteri de Joan Solà. Home profundament savi, i lúcid, repudiava els salvadors lingüístics de la pàtria que sempre estan disposats a preservar el geni de l'idioma, el discurs dels quals, molt sovint, sol resultar del tot inconsistent. Per a tots aquests, l'ortografia és un camp adobat per a la seva defensa abrandada del dring

de la llengua, de l'esperit de la catalanitat. Però l'ortografia és la part de la gramàtica en què és més fàcil i recomanable operar canvis. Solà, en les seves classes i en els seus papers, insistia a fer prendre consciència dels diversos blocs de la gramàtica, no sols de l'ortogràfic (el més procliu, d'altra banda, al gasós titular periodístic): la morfologia, el lèxic, la sintaxi... Sí, sobretot de la sintaxi, que, en la nostra llengua, s'embarstardeix cada vegada més, sense que molts d'aquests que ara se senten traïts per minúcies d'accentuació hi reparin gens ni mica.

El problema no són els diacrítics. Si els savis han decidit de reduir-los severament, jo els seguiré. El problema és que, com més va, pitjor ens redacta. És això, el que hem d'aprendre a ensenyar! Els accents, rai!●